

Г. В. Горин

Стан основного капіталу виробничої сфери та його регіональні особливості (на прикладі Львівської області)

У статті здійснено аналіз стану виробничої сфери в економіко-соціальних аспектах модернізації основного капіталу Львівської області в сучасних умовах. Досліджено динаміку показників основного капіталу виробничої сфери цього регіону. Вказано негативні та позитивні зміни у розвитку виробничої сфери економіки регіону.

Ключові слова: виробнича сфера, основний капітал, регіон, матеріаломісткість виробництва, рентабельність основного капіталу.

Постановка проблеми. Виробнича сфера є одним із провідних сегментів економіки Львівської області, що визначає рівень її економічного та соціального розвитку. Однак сучасний її техніко-технологічний стан потребує оновлення відповідно до загальносвітових стандартів. Тому питання економіко-соціальних аспектів модернізації основного капіталу підприємств виробничої сфери залишається вкрай актуальним для України та її регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблем, пов'язаних з діяльністю підприємств виробничої сфери, присвятили свої дослідження і праці такі вітчизняні і зарубіжні дослідники: О. Кузьмін, Є. Крикавський, Й. Петрович, С. Шкарабан, А. Череп, Ж. Азулай, А. Геза, С. Дойл та інші [1-3; 6].

Аналіз наукових напрацювань із зазначених проблем свідчить про необхідність подальшого вивчення цієї тематики.

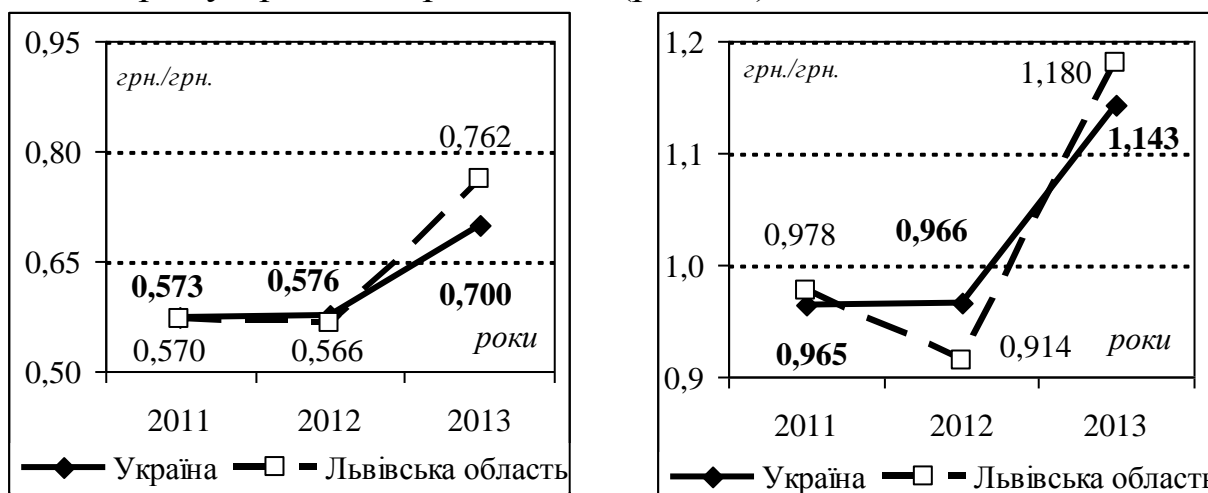
Метою статті є відстеження загальної динаміки показників економіко-соціальних аспектів модернізації основного капіталу та їхнього впливу на розвиток виробничої сфери економіки регіону.

Виклад основного матеріалу. Економіко-соціальні аспекти розглядаємо в контексті таких показників як матеріаломісткість виробництва, витрати на 1 грн реалізованої продукції, фондвіддача, рентабельність виробництва та рентабельність основного капіталу, фондоозброєність праці, зарплатомісткість продукції, зарплатовіддача та продуктивність праці.

У Львівській області протягом 2011-2013 рр. матеріаломісткість виробництва підприємств виробничої сфери перебуває у незадовільному стані. Це свідчить про перевитрати порівняно

із установленими нормами – 0,762 грн./грн. при максимально допустимих 0,500 грн./грн., згідно з Методикою розрахунку рівня економічної безпеки. У 2013 р. загальні витрати матеріальних ресурсів на виробництво продукції області збільшились у 1,3 рази, проти 2011 р., як і у цілому по Україні (рис. 1а).

Однозначно негативною є тенденція до зростання витрат на одну гривню реалізованої продукції. Так, значення цього показника в області у 2013 р. збільшилося, порівняно з 2011 р., у 1,2 рази (аналогічно в Україні), що пояснюється підняттям цін на матеріали та зростанням рівня витрат у процесі виробництва (рис. 1б).

а) матеріаломісткість виробництва

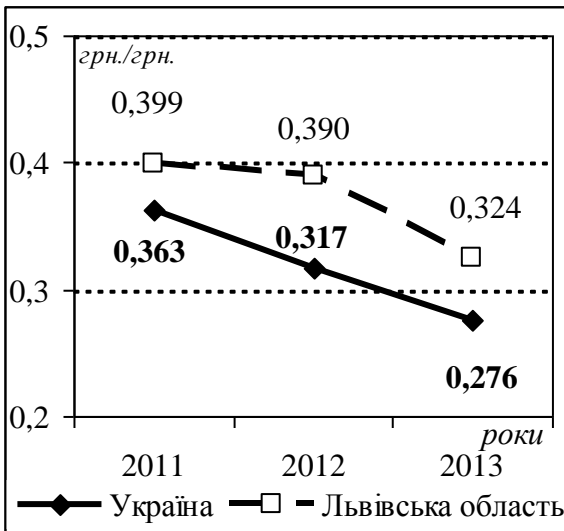
б) витрати на одну гривню реалізованої продукції

Рис. 1. Динаміка показників матеріаломісткості виробництва та витрати на одну гривню реалізованої продукції у Львівській області та Україні загалом, грн./грн.

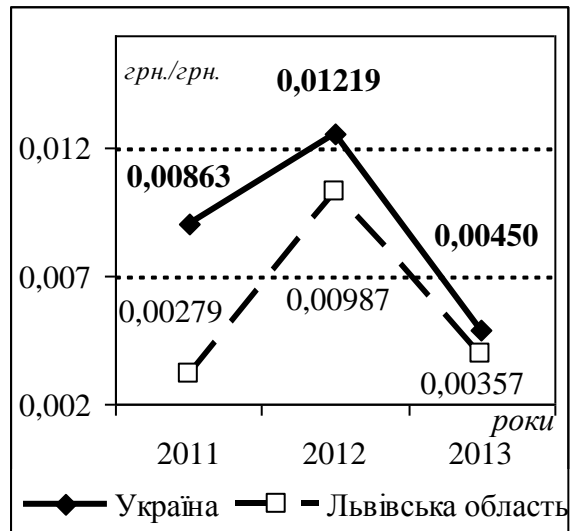
Розраховано на основі [4; 5]

Негативна тенденція прослідковується і щодо ефективності використання основного капіталу у виробничій сфері Львівської області: у 2013 р. показник фондівдачі знизився на 68,8%, порівняно з 2011 р., до 0,324 грн./грн. проти 0,399 грн./грн. (при оптимальному значенні, не меншому за 0,870 грн./грн.) Аналогічною є ситуація і в Україні, де спостерігається зниження рівня фондівдачі на 24% (рис. 2а).

Рентабельність основного капіталу у 2013 р., проти 2011 р. зросла на 0,0008 грн./грн. При цьому темп росту склав 28,6%. Це відбулося завдяки ефективному використанню оборотних засобів. Порівняно з Україною, відбулося скорочення рентабельності основного капіталу на 0,004 грн./грн. або 48%, що свідчить про не отримання прибутків із вкладеного основного капіталу підприємством (рис. 2б).

а) фондівіддача

б) рентабельність ОК

Рис. 2. Динаміка показників фондівіддачі та рентабельності основного капіталу у Львівській області та Україні загалом, грн./грн.

Спрогнозовано на основі [2-8]

Рентабельність виробництва постійно збільшувалася, з 0,006 грн./грн. у 2011 р. до 0,009 грн./грн. у 2013 р. У 2012 р. спостерігалася рекордно високе значення показника – 0,025 грн./грн., що свідчить про економічну ефективність виробництва. Однак порівняно з Україною у 2013 р. рентабельність виробництва зменшилася на 0,005 грн./грн. При цьому темп зниження склав 23,6%, порівняно з 2011 р.

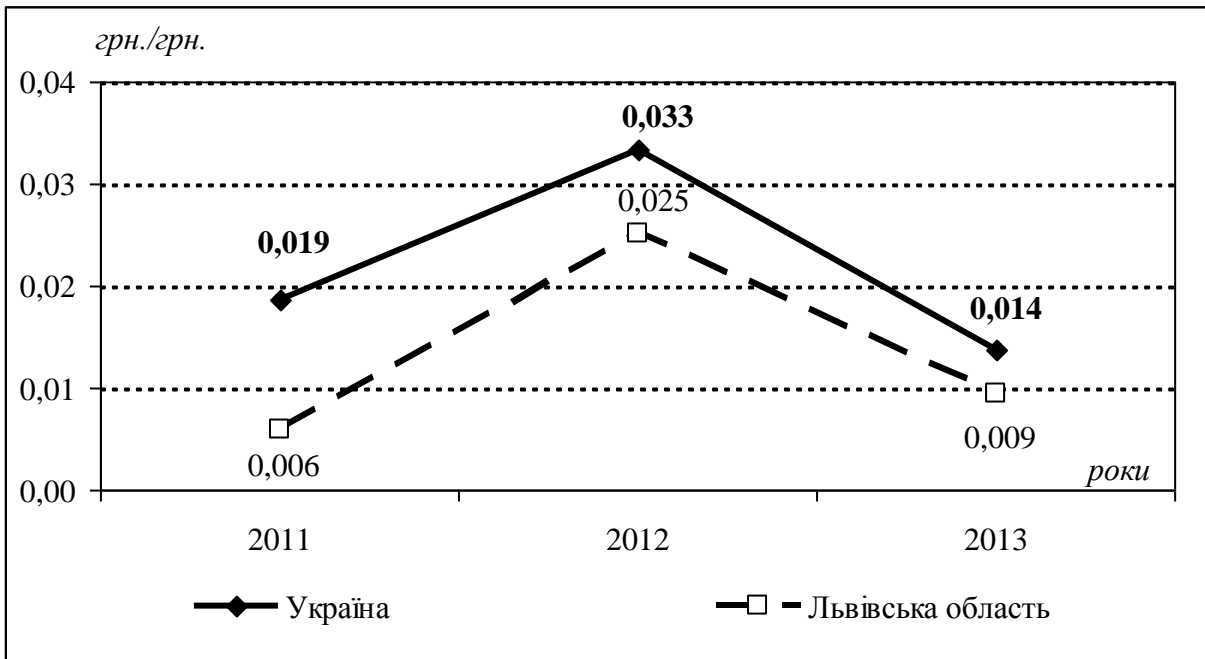
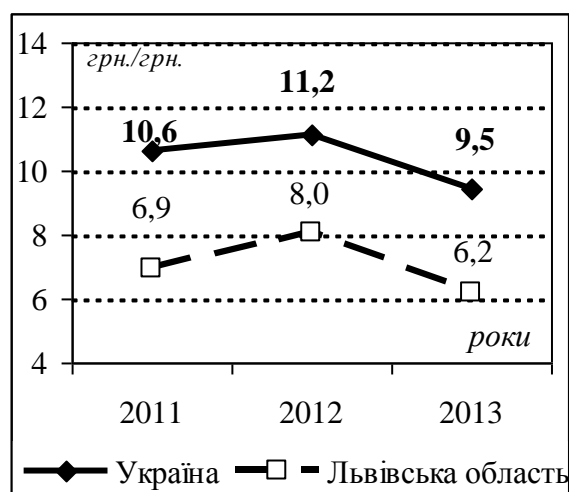
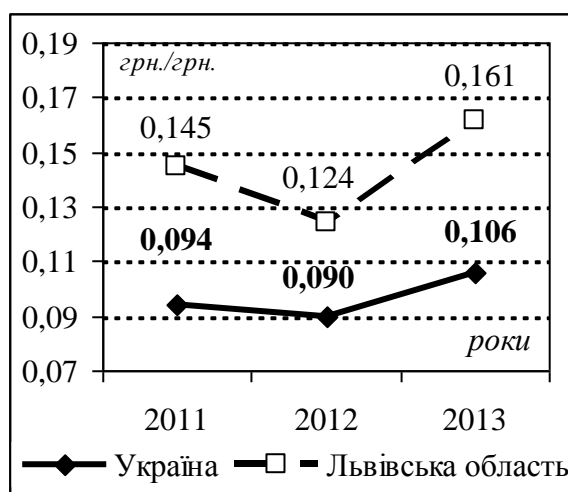

Рис. 3. Динаміка показника рентабельності виробництва у Львівській області та Україні загалом, грн./грн.

У 2013 р. фондоозброєність праці у виробничій сфері області зростає у 1,6 рази (в Україні у 1,7 рази) проти 2011 р., і досягла 883,4 грн./особу. Збільшилася також і зарплатомісткість продукції в області у 2013 р. на 0,016 грн./грн. проти 2011 р. (в Україні на 0,012 грн./грн.) (рис. 4а).

На підприємствах виробничої сфери області зменшилися зарплатовіддача у області у 2013 р. на 0,70 грн./грн., порівняно з 2011 р. (в Україні на 1,10 грн./грн.) (рис. 4б).

а) зарплатомісткість продукції

б) зарплатовіддача

Рис. 4. Динаміка показників зарплатомісткості продукції та витрати на одну гривню реалізованої продукції у Львівській області та Україні загалом, грн./грн.

Протягом 2011-2013 рр. виявлено зростаючий тренд показника продуктивності праці як у Львівській області, так і в Україні (у 1,3 рази). Це свідчить про результативність праці та ефективність виробництва, що є наслідком оновлення матеріально-технічної бази і скорочення витрат ручної праці.

Таким чином, аналіз стану виробничої сфери в економіко-соціальних аспектах модернізації основного капіталу області у 2011-2013 рр. виявив низку позитивних і негативних тенденцій, зокрема:

позитивні:

- зростання фондоозброєності праці (на 61,6%);
- збільшення рентабельності виробництва (на 28,6%);
- зростання продуктивності праці (на 31,3%);

негативні:

- збільшення матеріаломісткості виробництва (на 33,7%);
- збільшення витрат на одну гривню продукції (на 20,7%);

- зменшення фондівіддачі (на 18,8%).
- збільшення зарплатомісткості продукції (на 0,02 грн./грн.);
- зменшення зарплатовіддачі (на 0,70 грн./грн.).

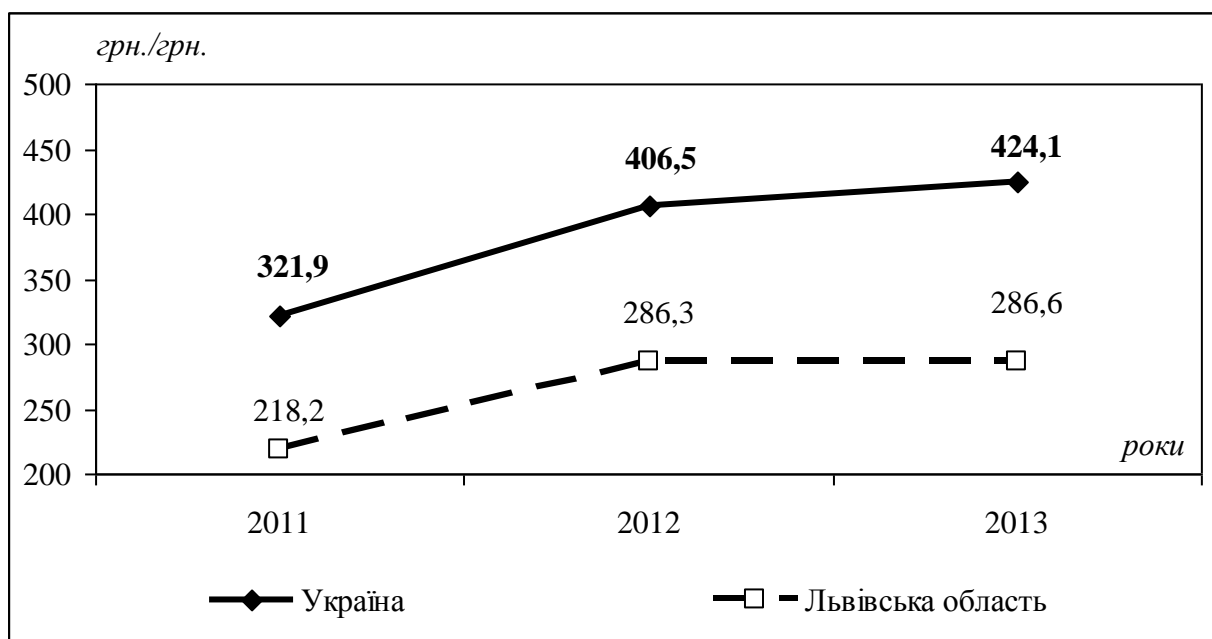

Рис. 5. Динаміка показника продуктивності праці у Львівській області та Україні загалом, грн./грн.

Ці питання можна вирішити шляхом використання сучасної техніки та інноваційних технологій, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню фондівіддачі до 0,87 грн./грн., зменшенню матеріаломісткості виробництва до 0,50 грн./грн. (порогове значення). Залучення інновацій має ґрунтуватися на готовності підприємств виробничої сфери до практичного застосування новітніх технологій, техніки, обладнання та устаткування, що потребує відповідної кадрової підготовки персоналу. Відповідно, відбудуться позитивні зрушення і у соціальному аспекті модернізації основного капіталу виробничої сфери (зменшення витрат на одну грн фонду оплати праці).

Висновки. Результати дослідження дозволять підприємствам підвищити ефективність їх функціонування, конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Список використаних джерел

1. Котляр З. “Инвестиционная привлекательность регионов России” // Деловой мир. – 1993. – 326 с.
2. Макарий Н. “Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств” // Економіст. – 2001. – №1. – 66 с.

3. Письмак В. П. Региональные аспекты специального режима инвестирования: теория и практика, проблемы и решения. – Донецк : АО “Издательство “Донеччина”, 2000. – 255 с.
4. Статистичний щорічник Львівської області / Держкомстат України. Головне управління статистики у Львівській області; [за ред. С. І. Зимовіної]. – Львів, 2013. – 366 с.
5. Статистичний щорічник України / Державний комітет статистики України; [за ред. О. Г. Осауленка]. – К. : Консультант, 2013. – 664 с.
6. Оксанич А. Э. Экономические проблемы ресурсосбережения. – К. : Наукова думка. – 1990. – 93 с.

Horyn H. V. Stock of capital of production sector and its regional characteristics (example of Lviv region).

The article presents an analysis of the production sector in economic and social aspects of the modernization of the capital stock of Lviv region of Ukraine in modern terms. Dynamics of parameters of fixed capital production sector in the region are investigated. The negative and positive changes in the production sector of the regional economy are specified.

Key words: *manufacturing, capital, region, materials production, return of capital.*

Горин Г. В. Состояние основного капитала производственной сферы и его региональные особенности (на примере Львовской области).

В статье осуществлен анализ состояния производственной сферы в экономико-социальных аспектах модернизации основного капитала Львовской области в современных условиях. Исследована динамика показателей основного капитала производственной сферы данного региона. Указаны негативные и позитивные изменения в развитии производственной сферы экономики региона.

Ключевые слова: *производственная сфера, основной капитал, регион, материалоемкость производства, затраты на 1 грн. реализованной продукции, фондоотдача, рентабельность основного капитала, фондовооруженность труда, зарплатоотдача продукции, производительность труда.*